

www.mevzuattakip.com.tr

Belediyelerin Sayıştay Karnesi

Bu yazıda, Sayıştay tarafından 2023 yılında yürütülen düzenlilik denetimleri kapsamında kamu idarelerinde tespit edilen bulgu sayıları ve hata türleri ile malî rapor ve tabloları etkileyen hatalardan en fazla tespit edilen konulara ilişkin bilgi ve istatistikler, belediyeler açısından değerlendirilmiştir.

Belediyelerin Sayıştay Karnesi

Halil MEMİŞ

MİARGEM Başkanı

1. Giriş

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Denetimin amacı" amacı başlıklı 54 üncü maddesine göre; belediyelerin denetimi; faaliyet ve işlemlerde hataların önlenmesine yardımcı olmak, çalışanların ve belediye teşkilâtının gelişmesine, yönetim ve kontrol sistemlerinin geçerli, güvenilir ve tutarlı duruma gelmesine rehberlik etmek amacıyla; hizmetlerin süreç ve sonuçlarını mevzuata, önceden belirlenmiş amaç ve hedeflere, performans ölçütlerine ve kalite standartlarına göre tarafsız olarak analiz etmek, karşılaştırmak ve ölçmek; kanıtlara dayalı olarak değerlendirmek, elde edilen sonuçları rapor hâline getirerek ilgililere duyurmaktır.

Aynı Kanunun "Denetimin kapsamı ve türleri" başlıklı 55 inci maddesine göre; belediyelerde iç ve dış denetim yapılır. Denetim, iş ve işlemlerin hukuka uygunluk, malî ve performans denetimini kapsar.

İç ve dış denetim 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yapılır.

Ayrıca, belediyenin malî işlemler dışında kalan diğer idarî işlemleri, hukuka uygunluk ve idarenin bütünlüğü açısından İçişleri Bakanlığı tarafından da denetlenir.

Belediyelere bağlı kuruluş ve işletmeler de yukarıdaki esaslara göre denetlenir.

Denetime ilişkin sonuçlar kamuoyuna açıklanır ve meclisin bilgisine sunulur.

6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 5 inci maddesine göre ise Sayıştay, kamu idarelerinin malî faaliyet, karar ve işlemlerini hesap verme sorumluluğu çerçevesinde denetleme ve sonuçları hakkında TBMM'ye doğru, yeterli, zamanlı bilgi ve raporlar sunma görevini temel olarak Sayıştay raporları ile yerine getirmektedir. Bu kapsamda Sayıştay, denetim programıyla belirlenen kamu idarelerinin düzenlilik ve performans denetimleri sonuçlarını TBMM'ye raporlamakta, bunun yanı sıra kamu idareleri raporlarında önemli görülen ve genellikle arz eden konular ile malî konularda ayrıca belirtilmesi uygun görülen hususları da Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu ile TBMM'nin bilgisine sunmaktadır.

6085 sayılı Kanun'un 36 ncı maddesinde belirtilen çerçevede düzenlilik denetimleri sonucunda tespit edilen hususlar; hukuki düzenlemelere uygunluğa, malî rapor ve tablolara ve malî yönetim ve iç kontrol sistemine ilişkin hatalar olarak sınıflandırılmaktadır.

Bu çerçevede Sayıştay 2023 yılında yürütülen düzenlilik denetimleri kapsamında kamu idarelerinde tespit edilen bulgu sayıları ve hata türleri ile malî rapor ve tabloları etkileyen hatalardan en fazla tespit edilen konulara ilişkin bilgi ve istatistikler bütçe türleri itibarıyla 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu'nda yayınlanmıştır.

2. 2023 Yılı Denetimlerine İlişkin Genel Bilgi ve İstatistikler

Sayıştay 2023 yılı Denetim Programı dâhilinde 39 genel bütçeli idare, 156 özel bütçeli idare, 11 düzenleyici ve denetleyici kurum, 2 sosyal güvenlik kurumu, 20 il özel idaresi, 30 büyükşehir belediyesi, 28 büyükşehir bağlı idaresi, 27 il belediyesi, 167 ilçe belediyesi, 2 mahalli idare birliği ile 59 mahallî idare şirketi, 8 yatırım izleme ve koordinasyon başkanlığı (YİKOB), 3 kalkınma ajansı, 13 diğer kamu idaresi ve 1 diğer kamu şirketi olmak üzere toplam 566 kamu idaresinde düzenlilik denetimi gerçekleştirilerek Sayıştay denetim raporu düzenlenmiştir.

Kamu idareleri hakkında düzenlenen Sayıştay denetim raporlarının sayısı aşağıda yer almaktadır.

Yıllar İtibarıyla Sayıştay Denetim Raporu Sayıları

TBMM'ye ve İlgili Kamu İdaresine Sunulan Rapor Sayısı	2023
Genel Bütçeli İdareler	39

Özel Bütçeli İdareler	156
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	11
Sosyal Güvenlik Kurumları	2
Kalkınma Ajansları	3
Diğer Kamu İdareleri	13
Diğer Kamu Şirketleri	1
Kamu İşletmeleri	1021
Toplam	327
İlgili Kamu İdaresine Sunulan Rapor Sayısı	
İl Özel İdareleri	20
Büyükşehir Belediyeleri	30
Büyükşehir Bağlı İdareleri	28
İl Belediyeleri	27
İlçe Belediyeleri	167
Mahallî İdare Şirket ve Birlikleri	61
YİKOB	8
Toplam	341

GENEL TOPLAM	668
---------------------	------------

Görüleceği üzere, denetlenen mahalli idare kuruluşu sayısı genel sayının yarısından fazla, % 51'i mahalli idarelerden oluşmaktadır.

2023 yılında yürütülen denetimler sonucunda, kamu idarelerinin türlerine göre bütçe/bilanço büyüklüğü itibarıyla denetlenme oranları aşağıdaki gibidir;

Genel bütçeli idareler	100%
Özel bütçeli idareler (Yükseköğretim Kurulu, üniversiteler ve yüksek teknoloji enstitüleri)	92,82%
Özel bütçeli diğer idareler	99,87%
Düzenleyici ve denetleyici kurumlar	100%
Sosyal güvenlik kurumları	100%
Büyükşehir belediyeleri	%100
Büyükşehir bağlı idareleri	95,50%
İl belediyeleri	58,43%
İlçe belediyeleri	41,36%
İl özel idareleri	35,83%
Yatırım izleme ve koordinasyon başkanlıkları	35,74%
Kalkınma ajansları	30,50%
Diğer kamu idareleri	99,89%

3. Hata ve Bütçe Türü İtibarıyla Bulgu Sayıları

Sayıştay tarafından 2023 yılında yürütülen düzenlilik denetimleri kapsamında kamu idarelerinde tespit edilmiş olan hataları içeren bulgu sayılarında mahalli idareler birinci sırayı işgal etmiştir.

Buna göre, tespit edilen 8.755 hatadan 6.315'i mahalli idarelerde tespit edilmiştir.

Bütçe Türü	Malî Rapor ve Tabloları Etkileyen Hataları İçeren Bulgular	Mevzuata Uygunluğa İlişkin Hataları İçeren Bulgular	Malî Yönetim ve İç Kontrol Sistemine İlişkin Hataları İçeren Bulgular	TOPLAM
Genel Bütçeli İdareler	155	161	8	324
Özel Bütçeli İdareler (YÖK, Üniversiteler ve Yüksek Teknoloji Enstitüleri)	182	550	60	792
Özel Bütçeli Diğer İdareler	72	121	6	199
Düzenleyici ve Denetleyici Kurumlar	14	17	4	35
Mahallî İdareler	1.539	4.610	166	6.315
Sosyal Güvenlik Kurumları	23	17	1	41
Döner Sermaye İşletmeleri	99	193	8	300
Diğer İdareler	182	547	20	749
TOPLAM	2.266	6.216	273	8.755

Tabloda görüleceği üzere, denetimler sonucunda 2.266'sı malî rapor ve tabloları etkileyen, 6.216'sı mevzuata uygunluğa ilişkin, 273'ü kamu idarelerinin malî yönetim ve iç kontrol sistemlerine ilişkin hataları içeren toplam 8.755 bulgu tespit edilmiştir.

Tespit edilen bulguların 6.315 adeti mahalli idarelere aittir ve mahalli idarelere ilişkin bulguların oranı toplama kıyaslandığında yaklaşık % 72 civarındadır.

4. Mahallî İdareler İtibarıyla Malî Rapor ve Tablolara İlişkin En Fazla Tespit Edilen On Konu

Mahalli idareler üzerinde yapılan denetimler sonucunda malî rapor ve tablolara ilişkin en fazla tespit edilen on konu ve kaç mahalli idarede tespit edildiği aşağıda yer almaktadır.

	Bulgu Konusu	Kamu İdaresi Sayısı
1	Tahsis Edilen ve Tahsisli Kullanılan Taşınmazların Tahsise İlişkin Muhasebe Kayıtlarının Yapılmaması/Hatalı Yapılması	81
2	Maddi Duran Varlıklar İçin Amortisman Ayrılmaması veya Amortismanların Hatalı Hesaplanması	67
3	Tapu Kayıtlarında İdare Adına Kayıtlı Olan Taşınmazların Kurum Mali Tablolarda Yer Almaması (Fiili Envanter İşlemlerinin Tamamlanmaması)	57
4	Yazılım/Lisans/Patent/Telif Hakkı/Harita Plan, Proje Alımları Niteliğindeki Gayrimaddi Hak Alımlarının Haklar Hesabında Muhasebeleştirilmemesi	44
5	Maddi Duran Varlıklara İlişkin Değer Artırıcı Harcamaların İlgili Maddi Duran Varlık Hesaplarında İzlenmeyerek Doğrudan Giderleştirilmesi	30
6	Kıdem Tazminatı Karşılıklarının Ayrılmaması	29
7	Faaliyet Konusu Olmayan Giderlere İlişkin Katma Değer Vergisinin İndirim Konusu Yapılması	27
8	Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabında Kayıtlı Olan Tutarlardan Tamamlanan/Geçici Kabulü Yapılanların İlgili Varlık Hesabına Aktarılmaması	23

9	Kamu İdaresinin Ortağı Olduğu Kuruluşlarda Bulunan Sermayesi ile Mal ve Hizmet Üreten Kuruluşlara Yatırılan Sermayeler Hesabının Borç Bakiyesinin Uyumsuz Olması	23
10	Peşin Tahsil Edilen Gelecek Dönemlere İlişkin Gelirlerin Gelecek Aylara/Yıllara Ait Gelirler Hesaplarında Muhasebeleştirilmemesi	19

5. Değerlendirme ve Sonuç

Bulgulardan çıkardığımız bir sonucu ortaya koyarak şahsi kanaatlerimizi aktarmak isteriz.

Değerlendirme raporunda yer alan mahalli idarelerin sayısı, denetlenen genel kurum toplamının %51'i oranındadır. Mahalli idarelerin çoğunluğu da belediyeler, bağlı kuruluşları ve şirketlerinden oluşmaktadır.

Buna karşılık, Rapora yansıyan mahalli idarelere ilişkin bulguların, toplam bulgulara oranı yaklaşık %72 civarındadır.

Mahalli idare kuruluşlarının, olumlu karne alamadığını, olumsuz bulguların külliyetli bir kısmının mahalli idarelere ait olduğundan anlamamız mümkündür.

Sayıştay 2023 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu'nda yer alan ve belediyeleri ilgilendiren bir çok hususu, farkındalık yaratmak adına bundan sonra belli periyotlarla paylaşmaya, değerlendirmeye devam edeceğiz.

Bu rakamlar ve rapordaki diğer bilgilerin bizi ulaştırdığı sonuç, belediyelerin kurumsallaşamıyor, yönetilemez bir noktaya doğru sürükleniyor olmasıdır.

Sayıştay'ın raporuna yansıyan ve yukarıda sıralanan hususlar belki de kurumsallaşma adına birçok kişi tarafından önemsiz görülebilir.

Mali kayıtlarını tutmada bile zafiyet yaşayan kurumların, sağlıklı bir gelir idaresi oluşturabileceğini, dolayısıyla kurumsal olabileceğini öngörmek hayalcilik olacaktır. Bu konunun bir yönü.

Konunun diğer yönü ise yukarıda ilk on husus olarak sıralananların dışında da rapora bulgu olarak yansıyan birçok hususun olduğu gerçeğidir.

Özetle ifade edebiliriz ki belediyeler yeniliklere kapalı, geleneksel bir anlayışla yönetilmektedir. Belediyelerimizde;

- Gereksiz işlem adımları oldukça fazladır.
- Mevzuatla öngörülmeleyen iş ve işlem süreçleri işletilmektedir.

Yanlışına, doğrusuna bakmadan, değişen ve gelişen mevzuata uygunluğu analiz edilmeden “eskiden beri biz böyle yapıyoruz” anlayışı hakimdir. Diğer bir ifade ile “kanunlaştırılan, tabu haline getirilen yanlışlar” arşa çıkmıştır.

Bunun nedenleri ve sonuçları üzerine düşünmek lazım gelmektedir.

- İnsan kaynakları gelişmemektedir.
- Görev tanımları fonksiyonel yapılmamaktadır.
- Birlikte çalışma anlayışı, ekip ruhu yok denecek kadar azdır.
- Kısır çekişmeler ve koordinasyonsuzluk had safhadadır.
- İstihdam sistemi ve kadro yapılanması, iş analizine ve liyakat esaslarına göre yapılamamaktadır.
- Siyasetin tüm olumsuz sonuçları, belediyelere nüfuz etmiştir.

Belediye kadrolarının birçoğu önlerine gelen sorunların çözümünde ve yeni düzenlemeleri hayata geçirmede;

- Özel kanun genel kanun ayrımını yapamamakta,
- Mevzuat hiyerarşisini iyi değerlendirememekte,
- Kamu kaynağı/verimlilik, israf/tasarruf denklemini kuramamakta,

Dolayısıyla hukuki çözüm üretilememekte, hatta mevzuat “yapmamaya/yapılamamaya” gerekçe haline getirilmektedir.

Böylelikle;

- Vatandaş memnuniyetsizliği
- Gereksiz kırtasiyecilik
- Kurumsallaşamama

Ortaya çıkmakta,

Belediyelerin idari ve mali açıdan “sürdürülebilir” bir şekilde yönetilemez hale gelmesinin önü açılmaktadır.

Devam edeceğiz, iyi olacağına olan inancımızı kaybetmeyerek...

Telefon: +90 (312) 473 84 23

E-Posta: mts@mevzuattakip.com.tr

Adres: Çetin Emeç Bulvarı Hürriyet Cad. No: 2/12 Çankaya ANKARA